

RECIKLAŽA ODPADNEGA STEKLA TER PRIDOBIVANJE OKOLJSKIH ZNAKOV ZA PROIZVODE

Datum: 2.6.2016

GZS Ljubljana

VSEBINA

- **Reciklaža odpadnega stekla – ohranjanje naravnih virov**
- **EPD – okoljski certifikat tipa III**
- **Blue Angel – okoljski certifikat tipa I**

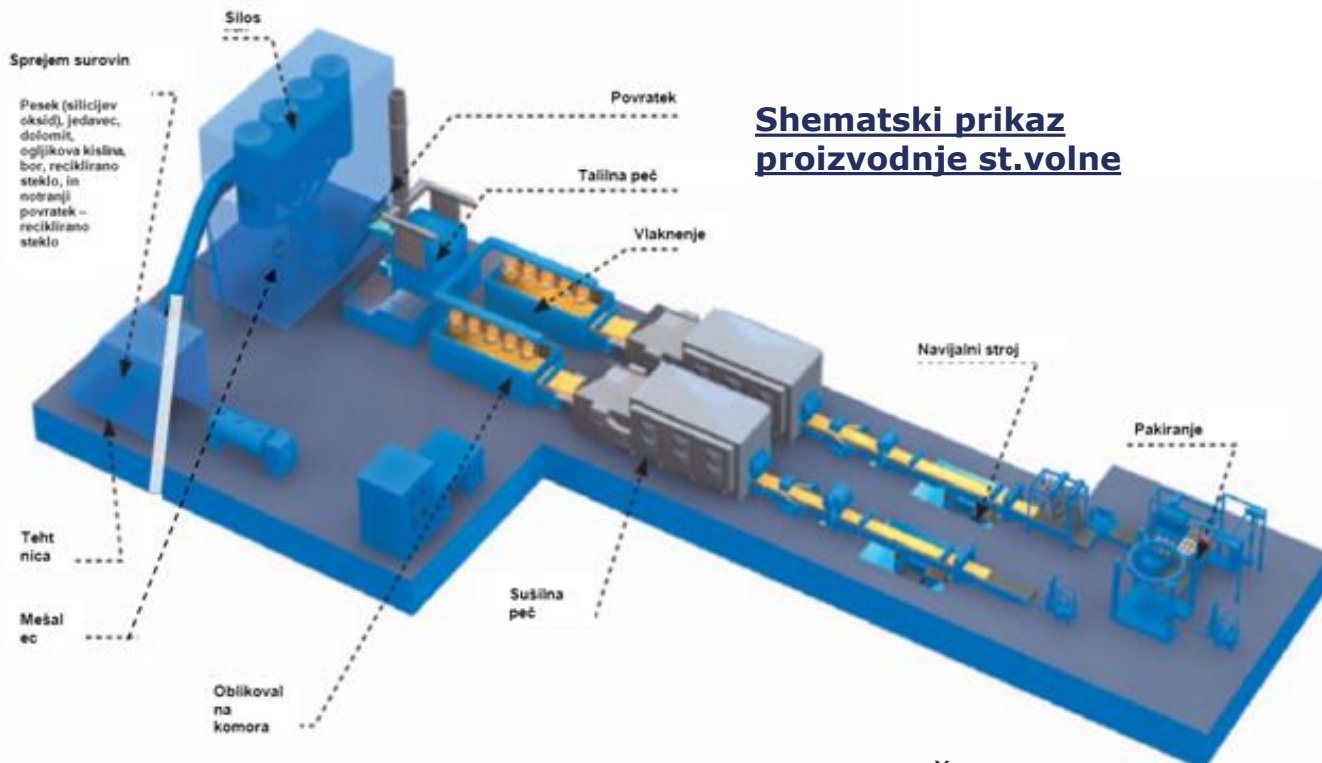

- Izolacijski izdelki iz steklene volne spadajo med izdelke, ki se uporabljajo za toplotno izolacijo stavb, prispevajo k nižjim emisijam toplogrednih plinov v ozračje zaradi nižje porabe energije, npr. kWh/m².
- Tona izpuščenega CO₂ pri proizvodnji steklene volne pomeni 4 tone/leto manjše emisije CO₂ zaradi termično izolacijskega učinka stavb, kar nanese v 50-ih letih 200 ton CO₂ (Vir: EURIMA) v primeru, da ogrevamo s fosilnimi gorivi.
- Proizvodnja izolacijskih izdelkov iz steklene volne je energetsko intenziven proces, kjer se iz staljenega stekla naredi steklena vlakna in se jih impregnira z vezivnim sredstvom. Pri proizvodnem procesu se porabi precej energije (zemeljski plin, elektrika). **Poraba energije v 2015: 3,25 MWh/tono končnega izdelka**
- (vrednosti iz BREF: 2,5 - 5,6 MWh/tono končnega izdelka).
- Proizvodnja taline stekla poteka pri visokih temperaturah (1200 – 1400 °C) v steklarskih pečeh. Poznamo več vrst steklarskih peči (elektropeč, plinska peč, peč na taljenje s kisikom – oxy-fuel). Za taljenje stekla porabimo 35 – 40 % celotne energije.

Kot osnovna surovina za **steklo** se uporabljajo določene surovine:

Osnovne surovine

Kremenčev pesek
Dolomit
Soda
Boraks
Glinenec
Kalcit

Shematski prikaz proizvodnje st. volne

Večina teh surovin je naravnih in se jih pridobiva z izkopi. Določene surovine so karbonati (soda, dolomit, kalcit), pri taljenju katerih prihaja do procesnih emisij CO₂.

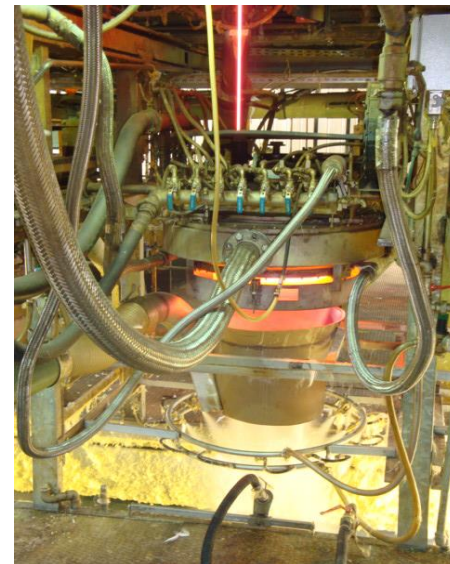
Od leta 2005 v URSA Slovenija kot surovino uporabljamo **odpadno steklo**, ki ga kupujemo na tržišču.

Priprava zmesi

Doziranje zmesi v peč

Vlaknjenje in nanos veziva

Vhod v trdilno komoro

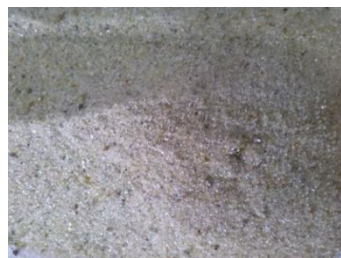

Izdelek pred mehansko obdelavo

Modularno pakiran izdelek

- Uporabljamo dva tipa stekla:
- **t.i. „SLS“ odpadno steklo z vsebnostjo cca. 30 % barvnega stekla**

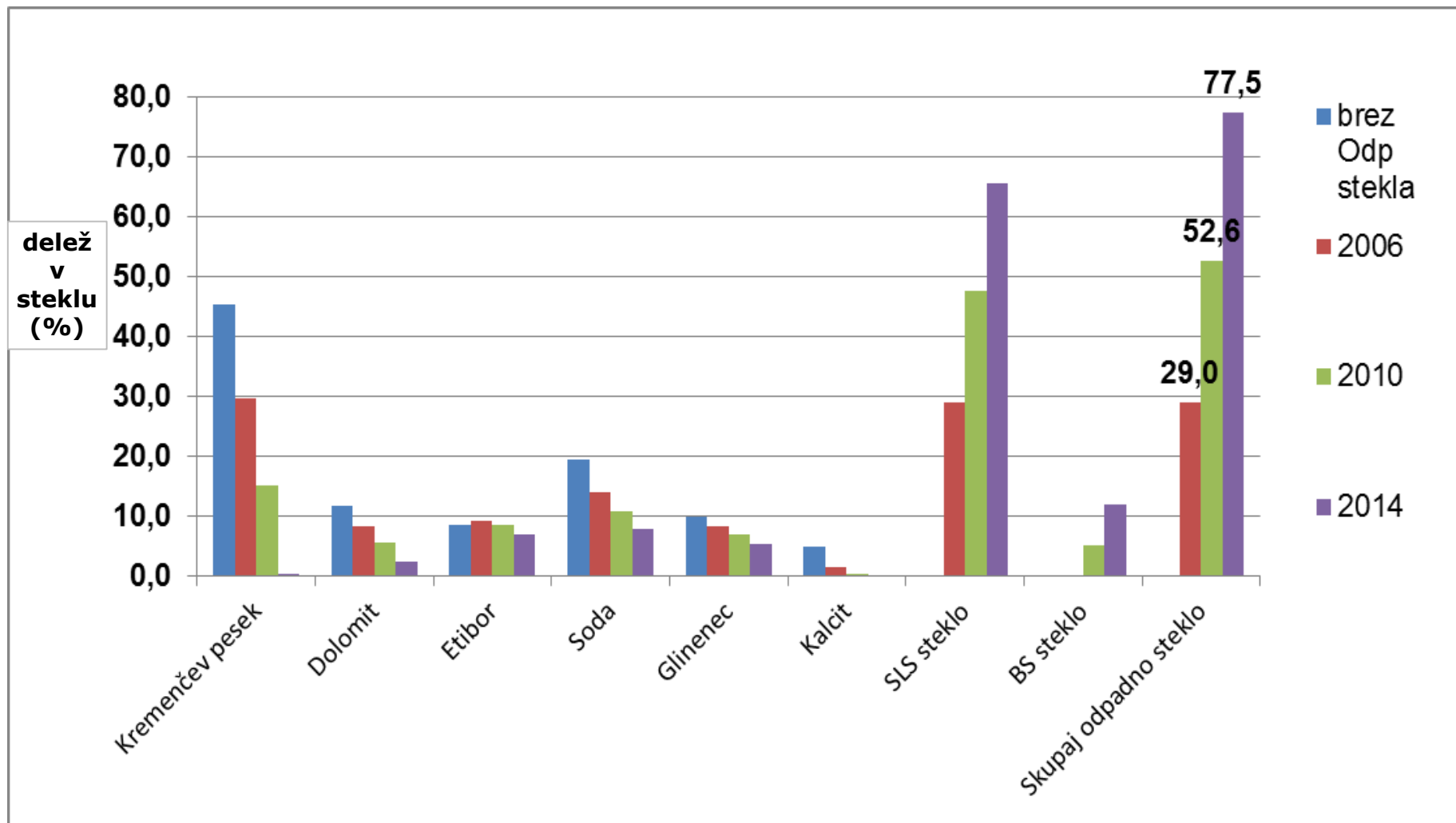

- **BS – borosilikatno odpadno steklo (vir B_2O_3)** →
- Prvega dobavljamo iz Avstrije iz obrata za reciklažno steklo, nekaj iz Hrvaške, drugega pa iz proizvodnje ampul za farmacevtsko industrijo iz Madžarske, Hrvaške in Italije.
- Za oba tipa imamo določeno specifikacijo kvalitete – t.i. RMS, kjer so določene meje za parametre (kemijska sestava, granulacija, nečistoče, količina CSP nečistoč., itd.)
- Delež odpadnega stekla v steklarski zmesi smo povečevali, trenutni delež odpadnega stekla predstavlja 75 % masnega deleža v talini stekla, kar je glede na trenutno končno sestavo zgornja meja.
- Pri tolikšnem deležu odpadnega stekla v proizvodnem postopku je potrebna stalna kontrola kvalitete dobaviteljev (obiski na lokacijah za predelavo)

UPORABA ODPADNEGA STEKLA KOT SUROVINE

- o Manjša poraba osnovnih surovin za proizvodnjo stekla – znižanje proizvodnega stroška

Nižje procesne emisije CO₂ zaradi manjše porabe karbonatov

- Emisije CO₂ brez uporabe odpadnega stekla: **173,6 kg/T_{Stekla}**
- Emisije CO₂ z **75 %** deležem odpadnega stekla: **44 kg/T_{Stekla}**
- Na letnem nivoju pri proizvodnji 25000 ton končnih izdelkov so procesne emisije CO₂ manjše za približno 3.240 ton !

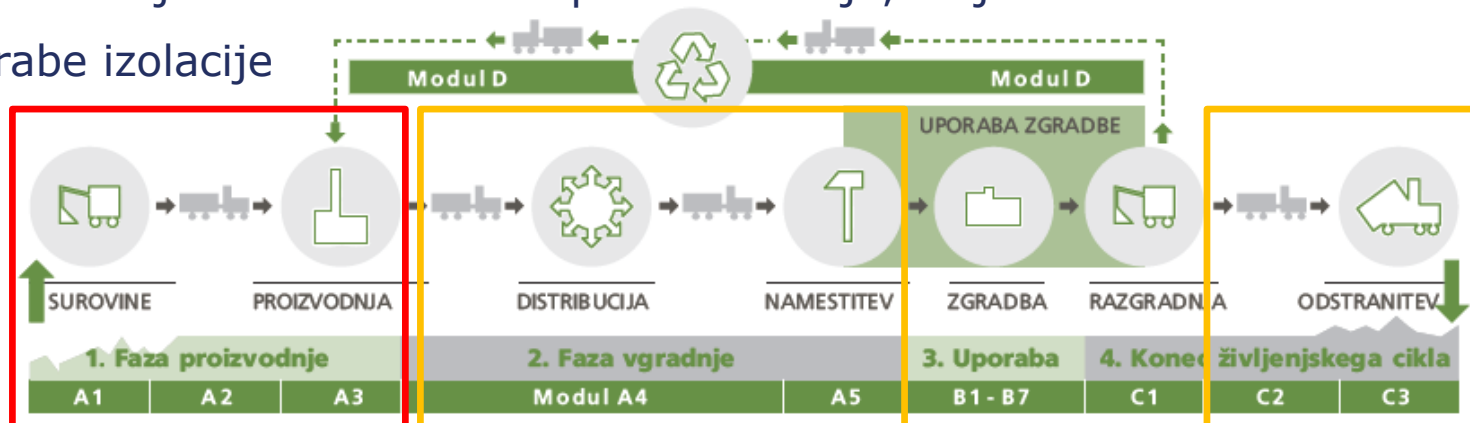
Velja ocena, da vsakih 10 % uporabljenih črepinj zmanjša porabo energije v steklarski peči, greti na zemeljski plin za 2-3 %

- zmanjša se toplota potrebna za kemijsko pretvorbo (dH°_{chem})
- pospešijo se talilne reakcije pri pretvorbi steklarske zmesi v talino
- poveča se transfer toplote v talino (optični efekt črepinj)

OMEJITVE IN TEŽAVE: granulacija in transport, prisotnost nečistoč poslabša proces taljenja, prisotnost CSP skrajša življensko dobo rotorjev in pomeni več zastojev na liniji, sezonsko nihanje vlage v materialu, itd...

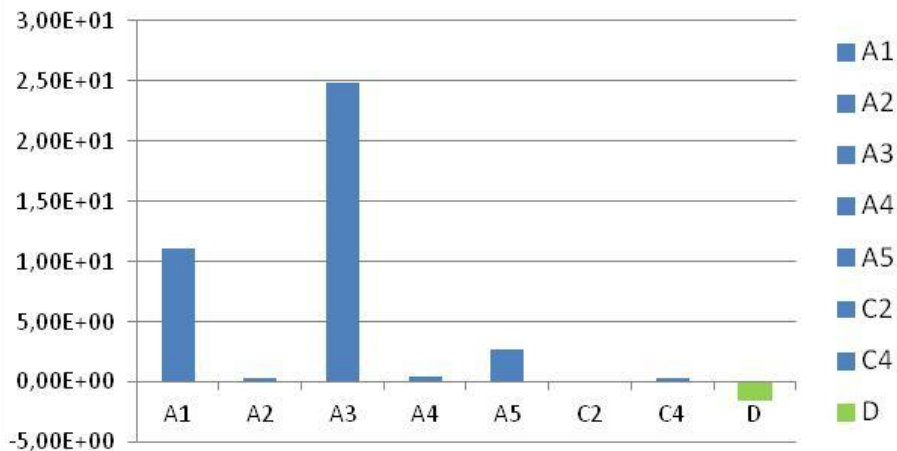
- I. 2013 izdelana Okoljska deklaracija proizvoda (EPD) za izolacijo iz mineralne steklene volne URSA GLASSWOOL v skladu s standardom SIST EN ISO 14025:2010
- izdelki iz Ursine tovarne v Novem mestu, deklarirana enota 1m³, sistemske meje moduli A1-A3 (t.i. “cradle-to-gate” analiza)
- za module A4, A5 in C2, C3 uporaba podatkov iz EPD-ja za primerljive nemške izdelke → za potrebe razumljive komunikacije izdelan izračun vpliva na okolje, vključno s fazo uporabe izolacije

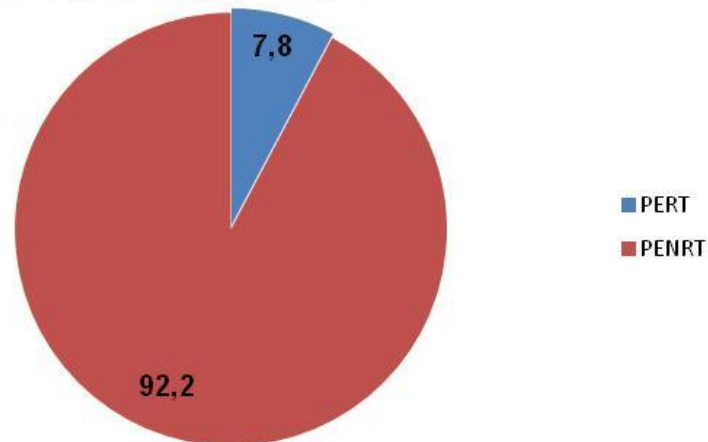
EPD - Rezultati LCA analize (Grafični prikaz)

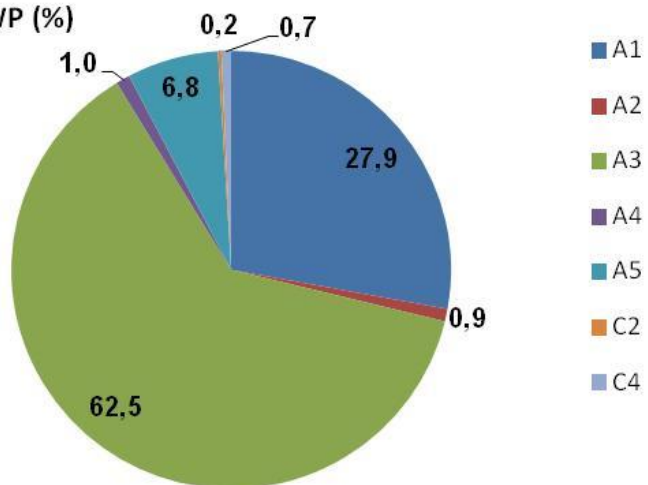
GWP (kg CO2 ekviv.) na 1m3 proizvoda SF34

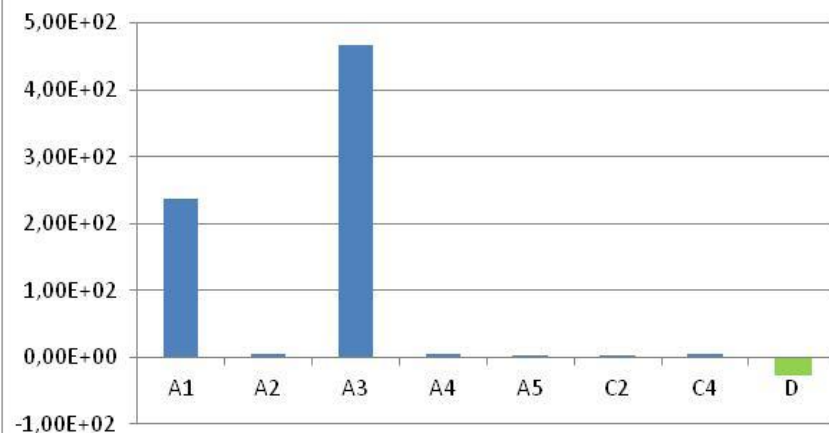
Delež primarne obnovljive energije (PERT) in neobnovljive energije (PENRT), v %

delež GWP (%)

PERT + PENRT (MJ), na 1m3 proizvoda SF34

EPD - Interpretacija rezultatov

Preprečeni in Povzročeni okoljski vplivi

			A1-A3	A4	A5	C2	C4	Preprečeni vplivi B6	Povzročeni vplivi A1-C4	Ekološki indikator
Globalno segrevanje	GWP	kg CO ₂ ekviv.	7,28E+00	8,16E-02	5,38E-01	1,93E-02	5,74E-02	-2,80E+03	7,98E+00	351
Razgradnja ozona	ODP	kg CFC 11 ekviv.	9,40E-07	4,38E-12	1,62E-11	1,03E-12	5,66E-11	-4,14E-06	9,40E-07	4
Acidifikacija zemlje in vode	AP	kg SO ₂ ekviv.	5,92E-02	5,18E-04	4,82E-05	1,22E-04	3,50E-04	-2,80E+00	6,02E-02	46
Evtrofikacija	EP	kg (PO ₄) ³⁻ ekviv.	1,87E-02	1,28E-04	1,03E-05	3,02E-05	4,80E-05	-4,48E-01	1,89E-02	24
Fotokemično nastajanja ozona	POCP	kg Ethene ekviv.	4,42E-03	-2,22E-04	1,99E-06	-5,26E-05	3,66E-05	-3,22E-01	4,18E-03	77
Izraba abiotskih (naravnih) virov – surovin	ADP-e	kg Sb ekviv.	3,80E-04	3,74E-09	4,22E-09	8,80E-10	2,06E-08	-1,67E-04	3,80E-04	0
Skupna raba obnovljive primarne energije	PERT	MJ, net kalorična vred.	1,11E+01	4,48E-02	8,30E-03	1,06E-02	5,94E-02	-2,89E+01	1,12E+01	3
Skupna raba energije		MJ, net kalorična vred.	1,42E+02	1,17E+00	1,23E-01	2,77E-01	8,61E-01	-4,67E+04	1,44E+02	324
Skupna raba primarne neobnovljive energije	PENRT	MJ, net kalorična vred.	1,31E+02	1,13E+00	1,15E-01	2,66E-01	8,02E-01	-4,67E+04	1,33E+02	351
Raba sveže pitne vode	FW	m ³	1,89E+01	4,18E-03	9,20E-03	9,86E-04	3,92E-02	-3,23E+02	1,90E+01	17

Izolacija iz mineralne steklene volne znatno pripomore k trajnostni gradnji - 1m2 debeline izolacije z λ 0,035 v strehi hiše bo v 50 letih prihranil:

- Uporaba LCA analiz za zgradbe

(in posledično EPD-jev) je pri nas še v povojih;

praksa iz tujine kaže, da je to trend

- Nujni so homogenizacija in standardizacija evalvacijskih orodij ter čim več LCA analiz

• 351-krat več izpustov CO₂, kot jih bomo proizvedli med izdelavo, transportom, vgradnjo in razgraditvijo

• 324-krat več energije, kot jo je izdelek porabil v celotnem življenjskem ciklu

- Trajnostna gradnja je zaenkrat moda, postati mora cenovno bolj dostopna, kot npr. energijsko učinkovita gradnja

• 25-krat več sveže vode, kot jo je izdelek porabil v celotnem življenjskem ciklu

Blue Angel – RAL UZ 132 za notranje izolacijske proizvode v stavbah

- Okoljski certifikat tipa I, temelji na deklaracijah o neuporabi nevarnih snovi v proizvodnem postopku ter sproščanju – emisiji predvidenih nevarnih snovi iz izdelka. Motiv za pridobivanje tega certifikata so zahteve določenih trgov (Avstrija, Italija), v letu 2016 smo pričeli z aktivnostmi za pridobivanje znaka BA za izdelke.
- Za steklena vlakna imamo EUCEB/RAL certifikat, ki dokazuje da vlakna niso nevarna za zdravje – kriterij biotopnosti, tako je pri certifikatu BA zadeva fokusirana na organski del izdelka (veziva, zaviralci gorenja, ostali dodatki za protiprašnost, itd...)

Pridobivanje BA certifikata za notranje izolacijske proizvode lahko razdelimo na dva dela:

a) Izjave o neuporabi nevarnih snovi v proizvodnem postopku

- Izdelki ne smejo vsebovati ali sproščati snovi z oznakami T+ in T, CMRT snovi, halogenov, zaviralcev ognja z snovmi ki vsebujejo klor ali brom, ftalatov kot plastifikatorjev v vsebnosti $< 0,1 \%$
- Izdelki morajo biti označeni z piktogrami, ki opozarjajo da lahko mineralna vlakna povzročajo kratkotrajno draženje kože
- Neuporaba HFC in HCFC snovi, ki so prepovedane zaradi toplogrednega učinka teh plinov
- Izdelki ne smejo vsebovati biocidov
- Barve in pigmenti uporabljeni v proizvodnem postopku ne smejo vsebovati svinca, Cr (VI) ali Cd spojin, alkilfenol etoksilatov ter njihova vsebnost ne sme presegati 1g/m^2 izdelka.

b) Uporaba izdelka – t.i. „Indoor Air Quality“ ki temelji na meritvah sproščanja značilnih nevarnih snovi iz izdelka

Zadevne snovi	Zahteva po sproščanju po 28 dni iz izdelka
Skupne organske snovi (TVOC C6 – C18)	$\leq 100 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Skupne organske snovi (> C16 – C22 TSVOC)	$\leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$
Cspojine – karcinogene spojine, K1, K2, 1A ali 1B	$\leq 1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za vsako posamezno
Skupni VOC brez neidentificiranih spojin (LCI)	$\leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$
R vrednost	≤ 1
Formaldehid	$< 0,05 \text{ ppm}$

- Meritve se izvajajo po standardih serije EN ISO 16000 -3 do 9, komorna metoda z različnimi faktorji obremenitve (t.i. Loading factor) glede na namen uporabe (izolacija podstrešij, tla, predelne stene, itd...).
- Deklaracije in informacije za uporabnika: deklarira se samo izdelke, ki se jih predhodno priglasijo certifikacijskemu organu RAL gGmbH, vsak izdelek mora imeti tudi jasno sledljivost (ime proizvoda, serija, informacije o odlaganju, itd...). Za meritve na izdelkih se izbere t.i. „worst case“ izdelek ali več njih.
- Stranke v postopku pridobivanja: RAL gGmbH, ki podeljuje znak Blue Angel, država kjer je proizvodnja izdelkov, okoljska agencija te države, ki prejme vse podatke v postopku pridobivanja znaka Blue Angel.
- Uporaba znaka „Blue Angel“: samo za deklarirane proizvode, uporabnik je odgovoren za uporabo znaka (embalaža, katalogi, splet,...), definiran so pojmi proizvajalec, uporabnik znaka – Label user, kar omogoča uporabo po posameznih trgih, plačuje se letno pristojbino za uporabo glede na promet, pogodba se podaljšuje vsako leto.

**HVALA ZA
POZORNOST**

